

HOTĂRÎREA CURȚII CONSTITUȚIONALE
despre controlul constituționalității Hotărîrii Parlamentului
nr. 1621-XIII din 2 aprilie 1998 "Privind intrarea în vigoarea
unor acte legislative adoptate de Parlament"

Nr.23 din 09.07.98

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.70/33 din 25.07.1998

* * *

În numele Republicii Moldova
Curtea Constituțională în componența:
Pavel BARBALAT - președinte
Nicolae CHISEEV - judecător
Mihai COTOROBAI - judecător
Constantin LOZOVANU - judecător-raportor
Gheorghe SUSARENCO - judecător
Ion VASILATI - judecător
cu participarea Alionei Balaban, grefier, deputaților în Parlament
Ion Ungureanu, Victor Cecan, autorii sesizării, reprezentantului
Parlamentului Ion Creangă, reprezentanților Președintelui Republicii
Moldova Mihai Petrachi, consilier prezidențial, și Raisa Grecu, șef al
serviciului acte ale Președintelui, conducându-se după art.135 alin.(1)
lit.a) din Constituție, art.4 alin.(1) lit.a) din Legea cu privire la
Curtea Constituțională, a examinat în ședință plenară deschisă dosarul
privind controlul constituționalității Hotărîrii Parlamentului
nr.1621-XIII din 2 aprilie 1998 "Privind intrarea în vigoare a unor acte
legislative adoptate de Parlament".

Temei pentru examinarea dosarului a servit sesizarea deputaților
I.Ungureanu, E.Rusu și V.Cecan, prezentată în conformitate cu art.24 și
25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, acceptată spre
examinare în fond și inclusă în ordinea de zi prin decizia Curții
Constituționale din 23 iunie 1998.

Curtea Constituțională a solicitat puncte de vedere asupra problemei
în cauză Președintelui Republicii Moldova, Parlamentului și Guvernului.

Examinînd materialele dosarului, audiind informația
judecătorului-raportor, argumentele și explicațiile autorilor sesizării,
reprezentanților Președintelui și Parlamentului,

Curtea Constituțională

a c o n s t a t a t:

La 26 februarie 1997 Parlamentul a adoptat Legeanr.1117-XIII
"Privind bursele de mărfuri", iar la 20 noiembrie 1997 - Legea
nr.1379-XIII "Privind amnistia unor categorii de persoane". Legile au
fost prezentate Președintelui republicii spre promulgare. În temeiul
art.93 alin.(2) din Constituție, ambele legi au fost trimise
Parlamentului spre reexaminare.

În ședințele plenare din 29 octombrie 1997 și din 29 ianuarie 1998
Parlamentul a reexaminat legile respective și le-a remis din nou
Președintelui republicii pentru promulgare.

Considerînd că la reexaminarea acestor legi s-a încălcat procedura
stabilită în pct.1 al Hotărîrii Curții Constituționale nr.13b din 28 mai
1996, Președintele republicii a trimis legile nominalizate
Parlamentului, care, după o nouă reexaminare, le-a trimis iarăși șefului
statului pentru promulgare.

Dat fiind refuzul repetat al Președintelui republicii de a promulga
legile, Parlamentul, în temeiul art.66 lit.a), 74, 76 și 93 din
Constituție și în conformitate cu Hotărîrile Curții Constituționale
nr.2b din 2 aprilie 1996, nr.27 din 13 octombrie 1997 și nr.9 din 26
februarie 1998, prin Hotărîrea nr.1621-XIII din 2 aprilie 1998, a dispus
publicarea Legii nr.1117-XIII din 26 februarie 1997 "Privind bursele de
mărfuri" și Legii nr.1379-XIII din 20 noiembrie 1997 "Privind amnistia
unor categorii de persoane" în "Monitorul Oficial al Republicii Moldova"

cu specificarea că legile intră în vigoare la data indicată în textul lor. Legile au fost publicate în "Monitorul Oficial al Republicii Moldova" nr. 34 din 16 aprilie 1998.

În "Monitorul Oficial al Republicii Moldova" nr.35 din 17 aprilie 1998 a fost inserată informația, în care se menționează că publicarea în "M.O." nr.34 din 16 aprilie 1998 a Legii nr. 1117-XIII din 26 februarie 1997 "Privind bursele de mărfuri" și a Legii nr. 1379-XIII din 20 noiembrie 1997 "Privind amnistia unor categorii de persoane" este nulă din motivul lipsei decretului prezidențial. Autorii sesizării consideră că această informație pune sub semnul întrebării constituționalitatea Hotărârii Parlamentului nr.1621-XIII din 2 aprilie 1998 și solicită exercitarea controlului constituționalității acesteia.

Potrivit practicii stabilite, reglementările juridice emanând de la puterea executivă sînt executorii prin însăși natura lor. Or, legile adoptate de către legislativ nu au o asemenea calitate. Orice reglementare juridică, ce are putere de lege, nu este aplicabilă numai prin faptul că a fost votată de Parlament. Art.93 alin.(1) din Constituție statuează expres: "Președintele Republicii Moldova promulgă legile".

În accepția generală, promulgarea este acțiunea prin care șeful statului atestă existența legii și impune autorităților publice respectarea și supravegherea executării ei. Deci, Președintele republicii, semnînd un decret de promulgare, verifică, constată și certifică existența legii, votată de Parlament în condițiile cerute de Constituție.

Este necesar să se facă distincție între promulgare, care imprimă legii caracter executoriu, și publicare, care face legea opozabilă. Scopul publicării legilor și altor acte juridice este de a le aduce la cunoștința persoanelor fizice și juridice, de a reglementa raporturile juridice.

Art.76 din Constituție statuează că legea se publică în "Monitorul Oficial al Republicii Moldova" și intră în vigoare la data publicării sau la data prevăzută în textul ei. Nepublicarea legii atrage inexistența acesteia. Prin urmare, legea are putere juridică și este aplicabilă de la data publicării ei în "Monitorul Oficial al Republicii Moldova" sau de la data indicată în textul legii, însă numai după ce a fost publicată în "Monitorul Oficial" (exceptînd dispozițiile art.22 din Constituție referitoare la legile penale, care după publicarea lor pot avea caracter retroactiv).

Din cele expuse Curtea Constituțională reține următoarele. Promulgarea legii este o prerogativă imperativă a Președintelui țării, consacrată în Constituție, și nici o altă autoritate publică în stat nu și-o poate aroga.

Prin Hotărîrea nr. 1621-XIII din 2 aprilie 1998, care face obiectul sesizării luate în dezbatere de Curtea Constituțională, Parlamentul Republicii Moldova și-a arogat atribuții improprii. Nici art.66 din Constituție, nici o altă dispoziție constituțională nu atribuie astfel de prerogative legislativului. Potrivit art.74 alin.(3) din Constituție, Parlamentul, adoptînd legile, conform procedurilor legale, este obligat să le trimită spre promulgare Președintelui Republicii Moldova.

Curtea Constituțională apreciază că Hotărîrea nr.1621-XIII din 2 aprilie 1998 constituie o ingerință în activitatea puterii executive, în exercitarea prerogativelor constituționale ale Președintelui republicii, o încălcare a principiului separației puterilor în stat, consacrat în art. 6 din Constituție.

Curtea menționează, de asemenea, că exercițiul prerogativei atribuite Președintelui republicii prin art.93 alin.(1) din Constituție nu este supus altei condiții decît celei care rezultă din textul Legii Supreme. În virtutea caracterului imperativ al dispoziției constituționale, Președintele este obligat să promulge legea adoptată de Parlament pe durata a cel mult două săptămîni de la data înregistrării ei la Președinție sau de la data înregistrării la Președinție în cazul reexaminării ei la cererea Președintelui (art.93 alin.(2)). Dispozițiile art. 93 din Constituție sînt imperative, necondiționate și obligatorii

atît pentru Preşedintele Republicii Moldova, cît şi pentru Parlament.

După cum prevede art. 6 din Constituţie, toate autorităţile publice sînt obligate să respecte principiul separaţiei puterilor în stat. Constatînd că, adoptînd Hotărîrea nr. 1621-XIII din 2 aprilie 1998, legislativul a încălcat acest principiu, arogîndu-şi atribuţii improprii, Curtea Constituţională menţionează că şi Preşedintele republicii a încălcat acest principiu.

În Hotărîrea nr. 3b din 28 februarie 1996 "Cu privire la interpretarea art. 74 alin.(1) şi (2), art. 93 alin.(2) şi art. 143 alin.(1) din Constituţia Republicii Moldova" Curtea Constituţională a menţionat că "art. 93 alin.(2) din Constituţia Republicii Moldova stabileşte că Preşedintele Republicii Moldova este în drept, în cazul în care are obiecţii asupra unei legi, să o trimită în termen de cel mult două săptămîni spre reexaminare Parlamentului. În cazul, în care Parlamentul îşi menţine hotărîrea adoptată anterior, Preşedintele promulgă legea.

... Preşedintele poate cere Parlamentului reexaminarea legii pentru orice motive... Reexaminarea unei legi poate fi cerută de şeful statului numai o singură dată"* .

Această modalitate a fost confirmată şi în Hotărîrea Curţii Constituţionale nr. 27 din 13 octombrie 1997 "Privind controlul constituţionalităţii dispoziţiilor art. 73 alin. (4), art. 74 şi art. 75 ale Regulamentului Parlamentului Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr. 797-XIII din 2 aprilie 1996".** Iar dispoziţivul Hotărîrii Curţii Constituţionale nr. 9 din 26 februarie 1998 "Privind interpretarea unor prevederi ale art. 93 alin.(2) din Constituţie" prevede expres următoarele: "Conform art. 93 alin.(2) din Constituţie, Preşedintele Republicii Moldova, în cazul în care are obiecţii asupra unei legi, inclusiv ce ţin de procedura adoptării acesteia, este în drept să o trimită în termen de cel mult două săptămîni Parlamentului spre reexaminare, dar numai o singură dată. În cazul în care Parlamentul îşi menţine hotărîrea adoptată anterior, Preşedintele este obligat să promulge legea".***

* "Monitorul Oficial al Republicii Moldova" nr. 16 din 14.03.96, art. 184.

** "Monitorul Oficial al Republicii Moldova" nr. 74-75 din 13.11.97, art. 29.

*** "Monitorul Oficial al Republicii Moldova" nr. 26-27 din 26.03.98, art. 15.

Astfel, în contextul prevederilor legale existente, cererile repetate ale Preşedintelui Republicii Moldova adresate Parlamentului de a reexamina legile adoptate constituie o încălcare a procedurii stabilite şi, în consecinţă, o ingerinţă în activitatea legislativului.

Constituţia nu abilitează Preşedintele republicii cu prerogativa de a aprecia legalitatea sau ilegalitatea acţiunilor legislativului din punctul de vedere al respectării procedurii legislative şi al corespunderii lor dispoziţiilor constituţionale. Faptul că şeful statului ar putea avea obiecţii la legea asupra căreia Parlamentul, după reexaminare, şi-a menţinut hotărîrea, nu poate servi drept temei pentru trimiterea repetată a ei legislativului. Preşedintele este obligat, potrivit dispoziţiilor art. 93 alin.(2) din Constituţie, să o promulge în termen de două săptămîni de la înregistrarea ei la Preşedinţie - atît în cazul în care nu are obiecţii asupra legii, cît şi în cazul în care o trimite spre reexaminare, iar Parlamentul îşi menţine hotărîrea adoptată anterior. Nerespectarea acestei proceduri şi a acestui termen constituie o încălcare a art. 93 alin.(2) din Constituţie. Asupra constituţionalităţii legii adoptate, atunci cînd există divergenţe de opinii, în baza art. 135 din Constituţie, se pronunţă Curtea Constituţională.

În cazul examinat, refuzul repetat al Preşedintelui de a promulga

legile, remițându-le Parlamentului pentru reexaminare (cu mențiunea că a fost încălcată procedura de votare), contravine dispozițiilor constituționale.

Pentru considerentele expuse și conducându-se după art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție, art.4 alin.(1) lit.a), art. 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art. 62 din Codul jurisdicției constituționale,

Curtea Constituțională

H O T Ă R Ă Ș T E:

1. Declară neconstituțională Hotărîrea Parlamentului nr.1621-XIII din 2 aprilie 1998 "Privind intrarea în vigoare a unor acte legislative adoptate de Parlament".

Președintele Republicii Moldova va promulga Legeanr. 1117-XIII din 26 februarie 1997 "Privind bursele de mărfuri" și Legea nr. 1379-XIII din 20 noiembrie 1997 "Privind amnistia unor categorii de persoane".

2. Prezenta hotărîre este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în "Monitorul Oficial al Republicii Moldova".

PREȘEDINTELE
CURȚII CONSTITUȚIONALE

Pavel BARBALAT

Chișinău, 9 iulie 1998.
Nr. 23.